

Studiebijbel Ezra, Nehemia, Ester en Job
M.J. Paul, G. van den Brink en J.C. Bette
Studiebijbel Oude Testament, deel 6
Veenendaal: CvB, 2009.
ISBN 9789077651063, 893p., €65,-.

STUDIEBIJBEL Ezra, Nehemia, Ester en Job

Vorig jaar verscheen het zesde deel van de Studiebijbel Oude Testament (SBOT). In een vlug tempo werkt het Centrum voor Bijbelonderzoek door aan deze kolossale reeks van twaalf delen. Graag willen we in deze recensie stilstaan bij dit omvangrijke werk. Nu is het schrijven van een recensie over een van de delen SBOT niet eenvoudig. Het werk bevat bijna 900 pagina's boordevol belangrijke informatie. Vanwege de omvang van het werk hebben we besloten ons te concentreren op de behandeling van het boek Ezra en dit intensief te vergelijken met andere commentaren, artikels en theologische publicaties. Bij de bestudering van een Bijbelboek wil je immers weten welk commentaar aan te raden is.

De inleiding op het Bijbelboek

In tegenstelling tot andere werken geeft de Studiebijbel haar lezers meteen een goede en gedegen inleiding op het Bijbelboek. Ontstaan, overlevering, taal en stijl, bronnen, chronologie, theologie en opbouw worden besproken. Aangezien de Bijbelboeken Ezra en Nehemia in de joodse canon een eenheid vormen is, net als in andere commentaren, ervoor gekozen een

gezamenlijke inleiding te geven op beide boeken.

Vooraf aan de problemen rondom de dateringen van de reizen in Ezra-Nehemia wordt er uitvoerig aandacht besteed. De opbouw van Ezra-Nehemia krijgt eveneens een gedegen bespreking, waardoor de lezer een goed inzicht en overzicht van deze Bijbelboeken krijgt. Vooral bij dit laatste viel het me op dat andere commentaren dikwijls niet hierin diezelfde diepgang kennen. Wellicht had dit te maken door de bekendheid van de schrijvers van SBOT met het proefschrift van Julius Steinberg, *Die Ketuvim: Ihr Aufbau und ihre Botschaft* (2006), waaraan meerdere punten voor de opbouw van het Bijbelboek ontleend zijn. In elk geval geeft SBOT haar lezers meteen in de inleiding een goed en hanteerbaar overzicht van het Bijbelboek Ezra en Nehemia.

De interlineair

SBOT is het enige Nederlandstalige Bijbelcommentaar dat zijn lezers een interlineair biedt. Wie er nog één weet mag het me gerust melden. Bij de SBNT (Studiebijbel op het Nieuwe testament) diende het commentaar zo beknopt en toegankelijk mogelijk te

blijven. Dat is gelukt. Bij SBOT koos men voor een verdere uitwerking van de commentaar en het aanbrengen van voetnoten. SBOT werd zo een boeiende samenstelling van een unieke interlineair en een gedegen commentaar – en wie weet, misschien dat ook de SBNT straks in deze nieuwe stijl verandert en een diepgaander commentaar bevat.

In elk geval is de interlineair uniek en geen adoptie of vertaling van een andere interlineair. Ze reikt de lezer een verantwoorde vertaling van de betekenis van de tekst aan. Wie het Hebreeuws machtig is, leest het Hebreeuws, wie er geen yod van kan lezen leest de transliteratie en wie daarvan de ogen beginnen te draaien doorworstelt de Nederlandse vertaling. In de voetnoten van de commentaar wordt deze vertaling nader verantwoord.

Naast de interlineair vindt men verder nog de vertaalkeuzen van de Statenvertaling (SV), Groot Nieuws Bijbel (GNB), Willibrordvertaling (WV), Nieuwe Vertaling NBG (NBG) en de recente Nieuwe Bijbelvertaling (NBV). Enkele bekende vertalingen zoals Het Boek (HB), de Naardense Bijbel (NB) en de Herziene Statenvertaling (HSV) ontbreken. Reden daarvoor is wellicht dat Het Boek eerder een parafraze biedt, de Naardense Bijbel weinig bekendheid geniet en de Herziene Statenvertaling nog geen officieel-volledige uitgave heeft.

De commentaar

SBOT kiest ervoor om het algemene commentaar op de Bijbeltekst in normale grote letters te plaatsen. Verdieping en details worden in de voetnoten in kleine letters aangereikt. Deze benadering heeft als voordeel dat voor de gemiddelde lezer de commentaar niet te technisch overkomt en men zich niet verliest in allerlei theologische discussies over het Hebreeuws, Aramees of andere zaken. Een nadeel hiervan is dat het moeilijk is om

beiden tezamen te lezen. Bij het constant heen-en-weer springen van de grote tekst naar de kleine voetnoot verlies je gemakkelijk de rode draad. Zelf heb ik vandaar ervoor gekozen om eerst de grote tekst van een hoofdstuk te lezen en vervolgens alle kleine teksten van dat hoofdstuk achtereen te lezen. Een prachtige zaak van SBOT was dat de schrijvers oplettend ervoor kozen om elk hoofdstuk af te sluiten met een verwijzing naar de hedendaagse toepassing van de tekst. Die toepassing ontbreekt bij de meeste commentaren en wordt enkel voldoende aangereikt door Engelstalige commentaren zoals de NIV Application Commentary – waarvan het deel over Ezra dit jaar eveneens zou verschijnen. Maar bij de hedendaagse Nederlandstalige commentaren werken staat de lezer dikwijls voor de keuze van enkel een praktisch commentaar, zoals Praktische Lessen uit Het Boek, of enkel een diepgaand theologisch commentaar. In de commentaar van SBOT vond ik beiden terug: een verdiepende uitleg en een verbredende toepassing van het gelezen gedeelte.

Voetnoten en excursen

In de voetnoten wordt uitvoerig stilgestaan bij allerlei vertaalkundige en exegetische (uitlegkundige) kwesties. Doordat SBOT haar lezers een interlineair aanreikt is zelfs de leek in staat om iets van die vertaalkundigheden te begrijpen. De voetnoten blijven toegankelijk en compact voor de lezer. Aan het slot van SBOT6 vindt de lezer meerdere excursen over onderwerpen die in de behandelde Bijbelboeken een belangrijke plaats innemen. In de commentaar (en voetnoten) wordt daarheen voor verdere studie verwezen. De excursen zijn zeer gedegen uitgewerkt en bevatten een goudbron aan informatie. Alleen al het lezen van enkel deze gedeelten geeft de

lezer een immens inzicht in de tijd van Ezra, Nehemia, Ester en Job.

Vergelijking en aanbeveling

Gedurende twee maanden was het mijn doel om me te verdiepen in het Bijbelboek Ezra. Naast de SBOT las ik meerdere andere werken, waaronder theologische artikelen uit gerenommeerde tijdschriften en Bijbelcommentaren. Aan het einde moet ik zeggen dat SBOT een zeer gedegen actueel en toegankelijk werk is. Zelfs ten opzichte van Williamsons be kroonde commentaar op Ezra-Nehemia in de Word Biblical Commentary (WBC) reeks beviel SBOT me zeer goed omdat het vollediger, diepgaander en toepasbaar leek. Ten opzicht van Fenshams commentaar op Ezra in de reeks van New International Commentary on the Old Testament (NICOT), de commentaarreeks die in de meeste meertalige bibliotheken van evangelicalen staat, is SBOT actueler en recenter. Of de SBOT ook de bovenhand zal voeren over de herziening van NICOT door auteur Hannah Harrington blijft een verrassing. Maar ook dan zal de lezer zich moeten inspannen om een Engelstalig boek ter hand te nemen, wat toch altijd een taalbarrière blijft.

Wie vandaar in 2010 een degelijk commentaar zoekt op Ezra kan ik in elk geval SBOT met een tevreden hart aanraden. Wie durft kan het deel zelfs systematisch doorwerken in zijn stille tijd. Er kan dan al of niet gekozen worden voor het lezen van de kleine letters. Maar ook wie enkel de grote letters leest zal een schat aan inzicht ontvangen. Wie deze stap nog iets te ver is kan het werk als belangrijk naslagwerk binnen handbereik houden bij de bestudering van de Bijbelboeken Ezra, Nehemia, Esther en Job. Dus van harte aanbevolen voor de leergierige discipelen van Gods Woord!